

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS ĮSTATYMO
NR. VIII-723 32, 54, 59 STRAIPSNIŲ IR ĮSTATYMO 2 PRIEDO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 32, 54, 59 straipsnių ir Įstatymo 2 priedo pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projekto) rengimą paskatinusios priežastys:

Krašto apsaugos savanorių pajėgos - neatskiriama moderniai organizuojamos Lietuvos kariuomenės dalis. Jos užduotis - pasiruošti teritorinei krašto gynybai. Kariai savanoriai per pratybas mokosi kovoti mažais koviniais vienetais jiems gerai pažįstamoje aplinkoje, rengti pasalas, greitus apšaudymus, sabotuoti ir pan. Jei savo šalyje sulauktume priešiška nusiteikusių pajėgų, kariai savanoriai būtų tie, kurie pasirūpintų, kad priešui mūsų žemėje būtų ypatingai nemiala: kad mūsų upės būtų sraunesnės, mūsų pelkės - gilesnės, mūsų naktys - šaltesnės, mūsų miškai - dukart gūdesni...

Karys savanoris - tai paprastą civilinį gyvenimą gyvenantis žmogus, nuolatos pasirengęs stoti savo krašto gynybon. Į savanorišką nenuolatinę karo tarnybą gali būti priimami Lietuvos Respublikos piliečiai nuo 18 iki 60 metų amžiaus. Kario savanorio tarnybos sutartis sudaroma ne ilgesniam kaip 4 kalendorinių metų laikotarpiui. Asmuo, sudaręs sutartį, prisiekia Lietuvos valstybei. Sutarčiai pasibaigus ji gali būti pratęsiama.

Savanoriška nenuolatinė karo tarnyba dažniausiai atliekama savaitgaliais, per kuriuos kariai savanoriai palaipsniui mokosi visų su krašto gynyba susijusių dalykų. Karys savanoris vidutiniškai tarnauja nuo 20 iki 50 parų per metus.

Už tarnybos dienas, kario savanorio pasirinkimu mokamas atlyginimas atitinkantis kario savanorio civilinį atlyginimą, arba mokamas atlyginimas pagal turimą karinį laipsnį. Be to, tarnybos metu suteikiamos visos kariams taikomos socialinės garantijos, aprūpinami maistu arba jiems išmokama maitinimosi išlaidų pinigine kompensacija, apmokamos su tarnyba susijusios išlaidos, mokamos skatinamosios išmokos.

Visgi, kaip rodo praktika, vis dar egzistuoja nemažai problemų, susijusių su: a) asmenų savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos trukme, b) su karių savanorių motyvacija siekti karjeros (aukštesnio karinio laipsnio) ar pereiti į profesinę karo tarnybą, c) kario savanorio socialinėmis garantijomis (galimybe gauti apmokamas atostogas po lauko taktikos pratybų, galimybe gauti priedą budint taikos meto užduočių pajėgose, kaip yra nustatyta kariams, budintiems greitojo reagavimo pajėgose).

Įstatymo projekto tikslas – didinti Lietuvos piliečių motyvaciją stoti į savanorišką nenuolatinę karo tarnybą, ilgiau ir kokybiškiau joje tarnauti, pereiti į profesinę karo tarnybą ir tokiu būdu geriau pasiruošti teritorinei krašto gynybai.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Lietuvos Respublikos Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723:

1) 32 straipsnyje nustatyta, kad kario savanorio sutarties terminui pasibaigus, ji gali būti pratęsta naujam, ne ilgesniam kaip 4 metų, laikotarpiui neribotą kartų skaičių, tačiau ne ilgesniam

terminui, kaip iki tos dienos, kai kariui savanoriui sukanka **60 metų**. Toks teisinis reguliavimas verčia išleisti net ir labai geros sveikatos būklės karius savanorius į atsargą, nors jie yra baigę daug kursų, yra tinkami specialistai;

2) 54 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad atrankoje aukštesniam laipsniui gauti taikos metu dalyvauja kariai, ištarnavę:

a) vyresniuojų seržantu, vyresniuojų seržantu specialistu, štabo seržantu, štabo laivūnu, viršila, laivūnu – ne mažiau kaip 3 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba **6 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 180 tarnybos dienų;

b) leitenantu – ne mažiau kaip 2 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **4 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 120 tarnybos dienų;

c) vyresniuojų leitenantu – ne mažiau kaip 3 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **6 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 180 tarnybos dienų;

d) kapitonu, kapitonu leitenantu – ne mažiau kaip 4 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **8 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 240 tarnybos dienų;

8) majoru, komandoru leitenantu – ne mažiau kaip 5 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **10 metų** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 300 tarnybos dienų;

9) pulkininku leitenantu, komandoru – ne mažiau kaip 5 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **10 metų** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 300 tarnybos dienų.

Toks teisinis reguliavimas neleidžia kariui savanoriui net teoriškai pasiekti pulkininko laipsnio (jis bus išleistas į atsargą) nes yra per ilgi tarptai tarp karinių laipsnių. Taip praktiškai nesuteikiama galimybė karininkų karjerai, aukštos kvalifikacijos specialistai, nesvarsto galimybių ateityje pereiti į profesinę karo tarnybą, arba išvis išeina iš pajėgų.

3) **59 straipsnyje nėra numatyta garantija**, sudaranti galimybę kariui savanoriui po lauko taktikos pratybų, vykusių savaitgalį, taip pat dažnai ir nakties metu, taip pat vykdant taikos meto užduotis – gauti apmokamų atostogų darbingumui, sveikatai atstatyti. Karys savanoris priverstas darbingumui atstatyti naudoti sukauptas apmokamas atostogas savo pagrindinėje darbovietėje arba vykti į darbą be poilsio. Todėl kyla rizika kario sveikatai, motyvacijai ir pagrindinio darbo kokybei, bei darbo vietos išlaikymui;

4) **Istatymo 2 priede nėra numatyta**, kad kariams savanoriams, budintiems taikos meto operacinėse pajėgose, skiriamas priedą, kaip yra numatyta kariams, budintiems greitojo reagavimo pajėgose. Tokiu būdu kariai savanoriai galimai diskriminuojami, atsižvelgiant į rizikos faktorius budint taikos meto užduočių pajėgose savo pagrindinio darbo metu.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Istatymo projektu siūloma:

1) pakeisti 32 straipsnio 3 dalį ir nustatyti, kad kario savanorio sutarties terminui pasibaigus, ji gali būti pratęsta naujam, ne ilgesniam kaip 4 metų, laikotarpiui neribotą kartų skaičių, tačiau ne ilgesniam terminui, kaip iki tos dienos, kai kariui savanoriui sukanka **63 metai**;

2) pakeisti 54 straipsnio 2 dalį ir nustatyti, kad atrankoje aukštesniam laipsniui gauti taikos metu dalyvauja kariai, ištarnavę:

a) vyresnioju seržantu, vyresnioju seržantu specialistu, štabo seržantu, štabo laivūnu, viršila, laivūnu – ne mažiau kaip 3 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba **4 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 180 tarnybos dienų;

b) leitenantu – ne mažiau kaip 2 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **3 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 120 tarnybos dienų;

c) vyresnioju leitenantu – ne mažiau kaip 3 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **4 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 180 tarnybos dienų;

d) kapitonu, kapitonu leitenantu – ne mažiau kaip 4 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **5 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 240 tarnybos dienų;

8) majoru, komandoru leitenantu – ne mažiau kaip 5 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **6 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 300 tarnybos dienų;

9) pulkininku leitenantu, komandoru – ne mažiau kaip 5 metus pagal profesinės karo tarnybos sutartį arba ne mažiau kaip **6 metus** pagal kario savanorio ar savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario sutartį, jeigu per tuos metus ištarnavo ne mažiau kaip 300 tarnybos dienų;

3) **papildyti 59 straipsnį 22 dalimi** ir joje nustatyti, kad kariui savanoriui jo motyvuotu prašymu dieną, einančią po savaitgalinių lauko taktikos pratybų ar taikos meto užduočių, gali būti suteikta 1 diena apmokamų atostogų, siekiant pilnai atkurti jo darbingumą, reikalingą tinkamai atlikti darbinę /profesinę veiklą. Bendra šių atostogų trukmė negali būti ilgesnė kaip 24 kalendorinės dienos per metus;

4) **papildyti Įstatymo 2 priedą nauja 10 eilute** ir nustatyti, kad kariams yra mokamas 1 bazinio dydžio priedas už budėjimą taikos meto užduočių pajėgose.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymo projektas įtakos korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai.

Įstatymo projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektais siūlomos nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus įstatymą Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos pavedimu Krašto apsaugos ministras iki įstatymo įsigaliojimo dienos priims šiam įstatymui reikalingus įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo bei Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją bei Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymo lydimųjų aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Priėmus įstatymą Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos pavedimu Krašto apsaugos ministras iki įstatymo įsigaliojimo dienos priims šiam įstatymui reikalingus įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymas įsigalios nuo naujų biudžetinių metų (2024 01 01). Rengiant įstatymo dėl 2024 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų pagrindinių rodiklių patvirtinimo projektą, valstybės biudžete bus suplanuoti jam įgyvendinti reikalingi asignavimai.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Specialistų vertinimų ir išvadų Įstatymo projekto rengimo metu negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia:

Seimo nariai
